

Informační zpráva za měsíc březen 2021

Obsah zprávy

I. Judikatura

Nález Ústavního soudu, sp. zn. IV. ÚS 2009/20 ze dne 23. 2. 2021..... [str. 2]
Odpovědnost za škodu způsobenou falešně pozitivním testem na drogy

II. K judikatuře

Podrobnější informace k materiálům z části I. této zprávy [str. 2 až 3]

III. K některým vybraným otázkám

1) K otázce pracovněprávních důsledků odmítnutí zaměstnance podrobit se testu na Covid -19
..... [str. 3 až 5]

2) K otázce zápůjčky sjednané jedním z manželů, aneb dlužíš sám, ale zapůjčené peníze
jsou obou [str. 5 až 9]

IV. Články a názory

1) K možnostem ukončení konkurenční doložky [str. 9 až 11]

2) Policie musí uznávat rovněž elektronickou verzi čestných prohlášení [str. 11 až 13]

V. Nové právní předpisy

Březen 2021 (od částky 40 do 54 22 .3.) [str. 13]



I.

Judikatura

Nález Ústavního soudu, sp. zn. IV. ÚS 2009/20 ze dne 23. 2. 2021

Odpovědnost za škodu způsobenou falešně pozitivním testem na drogy

II.

K judikatuře

Nález Ústavního soudu, sp. zn. IV. ÚS 2009/20 ze dne 23. 2. 2021

Odpovědnost za škodu způsobenou falešně pozitivním testem na drogy

Tento judikát se týká odpovědnosti státu za „pochybení“ v přestupkovém řízení, vydaný Ústavním soudem České republiky.

Stěžovatel byl dne 6. 5. 2018 zastaven při řízení motorového vozidla hlídkou Policie ČR, která u něho provedla silniční kontrolu včetně orientačního testu DrugWipe. Test byl **pozitivní** na látku amfetamin a metamfetamin. Stěžovatel popřel, že by byl pod vlivem návykových látek a podrobil se **lékařskému vyšetření moči a krve s negativním výsledkem**. Během silniční kontroly byl stěžovateli zadržen řidičský průkaz podle *§ 118b zákona o silničním provozu*. Věc přestupku však byla odložena, žádný trest uložen nebyl a proto Magistrát hlavního města Prahy dne 4. 6. 2018 zastavil řízení o zadržení řidičského průkazu stěžovatele. Řidičský průkaz tak stěžovatel neměl v držení od 6. 5. 2018 do 4. 6. 2018.

Nárok na náhradu škody a nemajetkové újmy, jež mu byla způsobena neoprávněným zadržením řidičského průkazu, stěžovatel nejprve neúspěšně uplatnil u České republiky – Ministerstva dopravy. Posléze podal žalobu k Obvodnímu soudu pro Prahu 1. Zatímco obvodní soud mu částku ve výši 36 534 Kč s příslušenstvím přiznal, odvolací Městský soud v Praze žalobu zamítl. Na rozdíl od obvodního soudu totiž dospěl k závěru, že v řízení o zadržení řidičského průkazu bylo postupováno v souladu s příslušnou právní úpravou obsaženou v zákoně o silničním provozu a nejde tak o nesprávný úřední postup ve smyslu § 5 a 13 zákona č. 82/1998 Sb. Stěžovatel se poté obrátil na Ústavní soud a navrhl zrušení rozsudku městského soudu. Ve své ústavní stížnosti mimo jiné namítá, že byl omezen v možnosti užívat svůj majetek a vykonávat své povolání – podnikání v důsledku postupu orgánů veřejné moci, a má proto nárok na náhradu za jejich postup. Stěžovatel zdůrazňuje, že se nedopustil žádného protiprávního jednání v silničním provozu, přesto mu bylo znemožněno téměř měsíc řídit motorová vozidla.



Ústavní soud dospěl k závěru, že ústavní stížnost je důvodná a napadený rozsudek městského soudu zrušil. Podle Ústavního soudu **je v demokratickém právním státě nepřípustné, aby v důsledku toho, že orgán veřejné moci použije při silniční kontrole orientační test na přítomnost drog v těle řidiče, jehož výsledky jsou falešně pozitivní, nesl jakékoliv negativní materiální následky jednotlivce.** Z pohledu naplnění podmínek odpovědnosti státu za škodu v posuzované věci je významné, že stěžovateli vznikla skutečná újma prokazatelným nesprávným úředním postupem státu (použitím falešně pozitivního – tedy nesprávného – testu na drogy, za který nese odpovědnost stát), přičemž újma stěžovatele spočívala v nemožnosti řídit motorové vozidlo. Bude proto úkolem nového posouzení věci zjistit, jaká škoda vznikla v důsledku (příčinná souvislost) nesprávného úředního postupu a s ním souvisejícího zásahu do základních práv stěžovatele podle *čl. 11 odst. 1* a *čl. 26 odst. 1 Listiny* a potřebou získání kvalifikované právní pomoci, bez které by uvedený zásah zřejmě trval ještě déle.

Právní věta: *Je-li jednotlivec povinen snášet zásahy, popř. úkony prováděné orgány veřejné moci, musí mít v demokratickém právním státě podle čl. 1 odst. 1 Ústavy České republiky k dispozici prostředky ochrany a nápravy, a to včetně odškodnění podle čl. 36 odst. 1 a 3 Listiny základních práv a svobod, prokáže-li se, že nejednal jakkoli protiprávně, a nezákonným rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem (jako např. při nesprávném zadržení řidičského průkazu) bylo zasaženo nezákonně do jeho základních práv a svobod.*

Celý text rozboru judikátu lze nalézt na

<https://www.epravo.cz/top/clanky/odpovednost-za-skodu-zpusobenou-falesne-pozitivnim-testem-na-drogy-112720.html>

ve spojení s úplným zněním nálezů

https://www.usoud.cz/fileadmin/user_upload/Tiskova_mluvci/Publikovane_nalezy/2021/IV._US_2009_20_an.pdf
(náhled 22.3. 2021)

III.

K některým vybraným otázkám

1) K otázce pracovněprávních důsledků odmítnutí zaměstnance podrobit se testu na Covid-19

Od 03.03.2021 platí v České republice povinné testování zaměstnanců ve firmách, a to na základě mimořádného opatření Ministerstva zdravotnictví České republiky. Zaměstnavatelé jsou povinni: „*umožnit svým zaměstnancům osobní přítomnost na pracovišti zaměstnavatele pouze za předpokladu, že zaměstnanec podstoupil v posledních 7 dnech RT-PCR test na pří-*



tomnost viru SARS-CoV-2, POC antigenní test na přítomnost antigenu viru SARS-CoV-2 nebo na pracovišti zaměstnavatele preventivní test na stanovení přítomnosti antigenu viru SARS-CoV-2 prostřednictvím testu poskytnutého mu zaměstnavatelem, není-li v čl. III stanoveno jinak, a jeho výsledek je negativní.“ ¹⁾

Jak má ale zaměstnavatel postupovat, pokud zaměstnanec **odmítne** podstoupit testování na Covid-19? Jelikož zaměstnavatel nesmí připustit přítomnost zaměstnance na pracovišti, pokud zaměstnanec nebude otestován, nabízí se několik variant, jak nastalou situaci řešit. Jednou z možností zaměstnavatele je domluva s takovým zaměstnancem, a to aby buď vykonával svoji práci z domova (umožňuje-li to povaha vykonávané činnosti) nebo aby zaměstnanec čerpal dovolenou, popř. přichází do úvahy neplacené volno zaměstnance. Pokud se zaměstnavatel se zaměstnancem nedohodne na některé z těchto alternativ, bude se jednat o **neomluvenou absenci zaměstnance** (určuje zaměstnavatel po projednání s odborovou organizací, je-li odborová organizace). Je to z toho důvodu, že se nejedná o okruh překážek v práci zaměstnance stanovený *nařízením vlády č. 590/2006 Sb., kterým se stanoví okruh a rozsah jiných důležitých osobních překážek v práci*. Jinými slovy řečeno, netýká-li se absence zaměstnance některé ze zákonem předpokládané překážky v práci, pro kterou by byl omluven, jedná se o absenci neomluvenou.

Neomluvenou absenci zaměstnance může zaměstnavatel řešit několika způsoby. První z možností zaměstnavatele je **nevyplatit zaměstnanci mzdu nebo plat**. Mzda nebo plat přísluší zaměstnanci za vykonanou práci a jsou splatné po vykonání práce. V tomto případě by však v důsledku neomluvené absence nepříslušela zaměstnanci náhrady mzdy či platu. Dalším krokem zaměstnavatele, jak postihnout zaměstnance za neomluvenou absenci na pracovišti, je **krácení dovolené**, a to o počet neomluveně zameškaných hodin, přičemž neomluvená zameškání kratších částí jednotlivých směn lze sčítat. V úvahu by přicházela i možnost zaměstnavatele požadovat po zaměstnanci **náhradu škody**, která by zaměstnavateli vznikla například tím, že v důsledku nepřítomnosti zaměstnance na pracovišti musel tuto práci odvést jiný zaměstnanec a odměna za práci jiného zaměstnance může představovat škodu, která zaměstnavateli vznikla. V některých případech by pak zaměstnavatel mohl přistoupit i k **ukončení pracovního poměru**. Podle *judikatury Nejvyššího soudu* vyplývá, že: „*soudní praxe již dříve dospěla k závěru, že neomluvené zameškání práce v trvání pěti dnů zpravidla představuje – obecně vzato – samo o sobě porušení pracovní kázně zvláště hrubým způsobem a odůvodňuje rozvázání pracovního poměru okamžitým zrušením.*“ ²⁾ Lze se tedy domnívat, že by (samozřejmě s přihlédnutím k dalším skutečnostem jako jsou důsledky nepřítomnosti zaměstnance pro zaměstnavatele, dosavadní postoj zaměstnance k plnění jeho pracovních úkolů, k míře zavinění zaměstnance a ke způsobu a intenzitě porušení konkrétních pracovních povinností zaměstnance ³⁾ mohlo dojít až k nejradikálnějšímu kroku, a to k **okamžitému zrušení pracovního poměru**.

Výše uvedené postupy se netýkají zaměstnanců, kteří mají výjimku z povinného testování, a to zaměstnanci, kteří vykonávají výlučně práci na dálku (home office) a zaměstnanci, kteří prodělali laboratorně potvrzené onemocnění COVID-19, uplynula u nich doba izolace podle platného mimořádného opatření Ministerstva zdravotnictví, nejeví žádné příznaky onemocnění COVID-19, a od prvního pozitivního RT-PCR testu na přítomnost viru SARS-CoV-2 nebo POC antigenního testu na přítomnost antigenu viru SARS-CoV-2 neuplynulo více než 90 dní ⁴⁾.

Existuje tedy mnoho způsobů pro zaměstnavatele, jak se s případným odmítnutím zaměstnance podrobit se testování na Covid-19 vyrovnat. Bude záležet na každém zaměstnavateli, jaký způsob si zvolí.

¹⁾ Mimořádné opatření Ministerstva zdravotnictví České republiky ze dne 01.03.2021, č.j.: MZDR 47828/2020-16/MIN/KAN , k dispozici na adrese <https://www.mzcr.cz/wp-content/uploads/2021/03/Mimoradne-opatreni-povinne-testovani-zamestnavatele-s-ucinnosti-od-3-3-2021-do-odvolani.pdf>

²⁾ Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 21. 5. 2008, sp. zn. 21 Cdo 2542/2007

³⁾ Tamtéž.

⁴⁾ Mimořádné opatření Ministerstva zdravotnictví České republiky ze dne 01.03.2021, č.j.: MZDR 47828/2020-16/MIN/KAN , k dispozici na adrese <https://www.mzcr.cz/wp-content/uploads/2021/03/Mimoradne-opatreni-povinne-testovani-zamestnavatele-s-ucinnosti-od-3-3-2021-do-odvolani.pdf>

Celý text článku lze nalézt na
<https://www.epravo.cz/top/clanky/pracovnepravni-dusledky-odmitnuti-zamestnance-podrobit-se-testu-na-covid-19-112754.html>
(náhled 22.3. 2021)

2) K otázce zápůjčky sjednané jedním z manželů, aneb dlužíš sám, ale zapůjčené peníze jsou obou

Není-li rozsah společného jmění manželů za trvání manželství či ještě před jeho uzavřením určitým způsobem modifikován (zúžen), platí obecné pravidlo, že **všechny závazky vzniklé a majetek nabytý za manželství jsou součástí společného jmění**. Jaký má však režim majetek, který byl pořízen za zápůjčku opatřenou jen jedním z manželů? K závěru, který se může na první pohled jevit jako překvapivý, se vyjadřoval tzv. velký senát Nejvyššího soudu.

Asociace občanských poraden, z.s.
Sabinova 287/3, 130 00 Praha 3
IČO 65998642
Tel: 284 019 220
Email: aop@obcanskeporadny.cz
www.obcanskeporadny.cz

Společné jmění manželů obecně

Co se týče **aktiv**, je dle ustanovení *§ 709 odst. 1 občanského zákoníku* součástí společného jmění to, čeho nabyl jeden z manželů nebo čeho nabyli oba manželé společně za trvání manželství, s výjimkou toho, co

- a) slouží osobní potřebě jednoho z manželů,
- b) nabyl darem, děděním nebo odkazem jen jeden z manželů, ledaže dárce při darování nebo zůstavitel v pořízení pro případ smrti projevil jiný úmysl,
- c) nabyl jeden z manželů jako náhradu nemajetkové újmy na svých přirozených právech,
- d) nabyl jeden z manželů právním jednáním vztahujícím se k jeho výlučnému vlastnictví,
- e) nabyl jeden z manželů náhradou za poškození, zničení nebo ztrátu svého výhradního majetku.

Pokud jde pak o **pasiva**, jsou dle ustanovení *§ 710 občanského zákoníku* součástí společného jmění dluhy převzaté za trvání manželství, ledaže

- a) se týkají majetku, který náleží výhradně jednomu z manželů, a to v rozsahu, který přesahuje zisk z tohoto majetku, nebo
- b) je převzal jen jeden z manželů bez souhlasu druhého, aniž se přitom jednalo o obstarávání každodenních nebo běžných potřeb rodiny.

Jakkoli základní principy toho, co spadá či nespadá do společného jmění, jsou v zásadě shodné s předchozí právní úpravou, poslední uvedená výjimka dříve nebyla tak široká. Za současné úpravy se totiž jakýkoli závazek převzatý jen jedním manželem bez souhlasu druhého přesahující obstarávání každodenních nebo běžných potřeb rodiny nestává součástí společného jmění manželů. Komentářová literatura tak například uvádí, že již při obstarání nákupu na týden (tedy nikoli k uspokojení denní, ale týdenní potřeby rodiny) bez souhlasu druhého manžela ponese příslušný dluh manžel sám. To se jeví jako dosti přísný a též nepraktický výklad, neboť by zřejmě z **hlediska běžného fungování rodiny bylo žádoucí, aby byla způsobilost každého z manželů zavazovat oba manžele společně vyšší**. V tomto ohledu považuji (rozuměj autor článku) úpravu předchozího občanského zákoníku za praktičtější, neboť ta ze společného jmění manželů vylučovala jen závazky převzaté bez souhlasu druhého manžela, jejichž rozsah přesahoval míru přiměřenou majetkovým poměrům manželů.

(Zá)půjčka sjednaná jedním z manželů a z ní pořízené hodnoty

Ať už se jedná o závazek vzniklý podle předchozí či stávající úpravy, je s ohledem na výše uvedené zřejmé, že pokud jeden z manželů uzavřel bez souhlasu druhého manžela smlouvu o půjčce (dle předchozí právní úpravy), resp. o zápůjčce (terminologie stávajícího občanského

zákoníku), na částku přesahující obvyklé majetkové poměry manželů, bude se jednat o závazek pouze toho manžela, který smlouvu uzavřel.

Do této míry je věc jasná. Existuje však četná judikatura, která řeší, jaký právní režim mají takto opatřené prostředky, resp. za ně pořízený majetek.

Nejvyšší soud již dříve opakovaně (např. v rozhodnutích ve věci spis. zn. *22 Cdo 3596/2006* nebo návazně spis. zn. *22 Cdo 1480/2013*) potvrdil, že majetek pořízený za trvání manželství z prostředků patřících výlučně jednomu z manželů (např. z peněz, které měl již v době před uzavřením manželství nebo které sám získal darováním), se nestává součástí společného jmění, ale je ve výlučném vlastnictví toho, kdo jej takto pořídil. **O nabytí věci za výlučné prostředky jen jednoho z manželů však dle Nejvyššího soudu nelze uvažovat v případě, že věc je nabyta za prostředky získané půjčkou, byť ji sjednal jen ten manžel, jehož výlučné prostředky byly později na její splacení použity.**

Jinými slovy tedy dosavadní judikatura vycházela z toho, že **majetek, který jeden z manželů pořídil výlučně za prostředky získané ze (zá)půjčky**, jejíž rozsah přesahuje míru průměrnou majetkovým poměrům manželů (obstarávání každodenních nebo běžných potřeb rodiny) a kterou převzal jeden z nich bez souhlasu druhého, **je součástí společného jmění**. Prostředky, které na pořízení věci manžel z takové (zá)půjčky vynaložil, pak zmiňovaná judikatura považovala za vnos z výlučného majetku na majetek společný.

Korekce dosavadního výkladu velkým senátem

Shora popsané závěry však korigoval velký senát občanskoprávního a obchodního kolegia v rozhodnutí ve věci spis. zn. *31 Cdo 2008/2020* ze dne 9. prosince 2020, neboť jsou v rozporu se základními ustanoveními a principy upravujícími režim společného jmění manželů

Správně totiž podotkl, že o vnos z výlučného majetku na majetek společný by se mohlo jednat pouze za předpokladu, že by peníze získané (zá)půjčkou nebyly součástí společného jmění manželů. Pak by ale nepřicházelo do úvahy pokládat věci za ně pořízené za součást společného jmění, neboť platí, že majetek získaný za výlučné prostředky je stále výlučným majetkem. Šlo by tedy o zpochybnění tzv. principu transformace, podle něhož se součástí společného jmění manželů nestává majetek nabytý jedním z manželů za majetek náležející do výlučného vlastnictví tohoto manžela.

Dle velkého senátu je tedy třeba vycházet z těchto základních skutečností:

a) Na peníze nabyté (zá)půjčkou se nevztahuje žádná z výjimek uvedených v § 143 odst. 1 písm. a) starého občanského zákoníku, resp. § 709 odst. stávajícího občanského zákoníku, takže tvoří součást společného jmění manželů.

b) Nemůže být tudíž vnosem z výlučného na společný majetek to, co jeden z manželů pořídil za prostředky získané ze (zá)půjčky, jejíž rozsah přesahuje míru přiměřenou majetkovým poměrům manželů, resp. obstarávání každodenních nebo běžných potřeb rodiny a kterou převzal jeden z nich bez souhlasu druhého. Jak je uvedeno výše, takto získané prostředky jsou součástí společného jmění. Součástí společného jmění nejsou jen dluhy (závazky v užším slova smyslu), jež pro manžela, který uzavřel příslušnou smlouvu, z převzatého závazku (závazkového právního vztahu) vyplývají. Jinak řečeno, **právní režim závazku, z něhož je zavázán jen jeden z manželů (kvůli absentujícímu souhlasu druhé manželky a nadlimitnímu rozsahu) se štěpí tak, že dluh z tohoto závazku do společného jmění manželů nepatří, avšak to, co z něj dlužník získal, je součástí společného jmění manželů.**

Velký senát se tedy odchýlil od předchozí rozhodovací praxe Nejvyššího soudu a konstatoval, že věci (včetně finančních prostředků), které jeden z manželů získal jako plnění ze závazku (závazkového právního vztahu), jehož rozsah přesahuje obvyklou míru a který převzal bez souhlasu druhé manželky, jsou součástí společného jmění, stejně jako věci, které byly za tyto hodnoty (zpravidla finanční prostředky) nabyté. Takto získané prostředky, případně za ně pořízený majetek tedy nemohou být považovány za vnos.

Vezmeme-li v úvahu výše uvedené, **jeví se však jako nespravedlivé, aby ve prospěch manžela, který je sám zavázán z příslušné smlouvy o (zá)půjčce, nebyla v případě vypořádání společného jmění manželů nikterak zohledněna skutečnost, že na svou výlučnou odpovědnost zajistil prostředky, které se staly součástí společného jmění manželů.**

K tomu velký senát odkázal na dřívější judikaturu, podle níž k závazku manžela, který takto opatřil peníze (nebo jinou majetkovou hodnotu) a je povinen je vrátit, má soud přihlídnout při vypořádání společného jmění manželů. Tímto způsobem lze překonat případnou „nespravedlnost“ spočívající v tom, že majetek získaný na základě výlučného závazku jednoho z manželů se stává součástí společného jmění manželů, přestože dluh z převzatého závazku tíží jen zavázaného manžela. **Za předpokladu, že získaný majetek skutečně rozšířil masu společného jmění a zavázaný manžel uhradil nebo má uhradit dluh ze svého výlučného majetku, lze dle velkého senátu uvažovat např. o disparitě podílů v případě vypořádání SJM. Nelze zde však hovořit o vnosu z výlučného na společný majetek.**

Již z výše uvedené formulace je však zřejmé, že se jedná o možnost, nikoli obligatorní postup. Navíc ono přispění ze zápůjčky zavázaného manžela může být na druhé straně vyváжено jiným přínosem manžela druhého, takže rozhodně nelze spoléhat na to, že by například soud bez dalšího navýšil vypořádací podíl zavázaného manžela o 50 % příslušného závazku.

Lze tedy jen doporučit, aby manželé při sjednávání, resp. přijímání jakýchkoli podstatnějších závazků postupovali nejlépe v součinnosti. Pak totiž eliminují možné výše popsané neblahé

následky, kdy jeden bude výlučným dlužníkem, avšak zapůjčené prostředky nebo za ně pořízený majetek budou součástí společného jmění manželů.

Celý text článku lze nalézt na

<https://www.epravo.cz/top/clanky/zapujcka-sjednana-jednim-z-manzelu-aneb-dluzisam-ale-zapujcene-penize-jsou-obou-112500.html>

(náhled 22.3. 2021)

IV.

Články a názory

1) K možností ukončení konkurenční doložky

Právní úprava institutu konkurenční doložky je obsažena především v *§ 310 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce* (dále jen jako „ZP“). Je-li uzavřena (dle *§ 310 odst. 6 ZP* musí být dodržena písemná forma), je její podstatou závazek zaměstnance zdržet se po určitou dobu po skončení zaměstnání (nejdéle však po dobu jednoho roku) výdělečné činnosti, jež by byla shodná s předmětem činnosti zaměstnavatele nebo která by měla vůči němu soutěžní povahu.

Vedle závazku zaměstnance musí konkurenční doložka (potažmo dohoda o konkurenční doložce) obsahovat i závazek zaměstnavatele, že zaměstnanci poskytne přiměřené peněžité vyrovnání, nejméně však ve výši jedné poloviny průměrného měsíčního výdělku, za každý měsíc plnění závazku. Závazky zaměstnance a zaměstnavatele z konkurenční doložky jsou „*vzájemně podmíněné a od sebe neoddělitelné*“ - bez současného ujednání o závazku zaměstnavatele poskytnout zaměstnanci přiměřené peněžité vyrovnání je dle judikatury Nejvyššího soudu ČR ¹⁾ neplatná celá dohoda o konkurenční doložce, jedná se tedy o její podstatnou náležitost.

Konkurenční doložka smí být dle ZP sjednána jen v případě, že to lze od zaměstnance **spravedlivě požadovat** s ohledem na povahu informací, poznatků, znalostí pracovních a technologických postupů, které získal v zaměstnání u zaměstnavatele a jejichž využití při činnosti zaměstnance po skončení pracovního poměru by mohlo **zaměstnavateli závažným způsobem ztížit jeho činnost**.

V konkurenční doložce dále může být sjednána smluvní pokuta, kterou je zaměstnanec povinen zaplatit v případě, že závazek poruší.

Dále se budu zabývat pouze možnostmi ukončení konkurenční doložky, potažmo dohody o konkurenční doložce. V zásadě existují 4 způsoby, jak konkurenční doložku ukončit.

a) Dohodou o rozvázání dohody o konkurenční doložce

V případě, že zaměstnavatel dospěje k závěru, že nevyžaduje dodržování konkurenční doložky ze strany zaměstnance a nemá zájem mu z toho důvodu platit sjednané peněžité vyrovnání, je nejvhodnějším způsobem ukončení tohoto smluvního vztahu dohoda mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem.

Dohoda o rozvázání dohody o konkurenční doložce je dvoustranným právním jednáním a vztahuje se na všechna práva a povinnosti, které z dohody o konkurenční doložce vyplývají. V praxi s takovou formou ukončení dohody o konkurenční doložce nebývají spojeny výkladové problémy.

b) Odstoupením od dohody o konkurenční doložce

§ 310 odst. 4 ZP ve spojení s *§ 2001 a násl. zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník* stanoví, že **jak zaměstnanec, tak zaměstnavatel** mohou písemně odstoupit od dohody o konkurenční doložce, a to výhradně na základě **důvodů stanovených zákonem** nebo **výslovně sjednaných v dohodě o konkurenční doložce**. Zaměstnavatel je navíc omezen jednak časově, a to tak, že odstoupit od konkurenční doložky může pouze po dobu trvání pracovního poměru zaměstnance (tedy případně i ve výpovědní době); jednak je omezen i tím, že případné výslovně sjednané důvody pro odstoupení od konkurenční doložky nesmí představovat zneužití výkonu tohoto práva na úkor zaměstnance.

Pro rozpor se zákonem tak bude neplatné odstoupení zaměstnavatele od konkurenční doložky na základě důvodu, který si v dohodě o konkurenční doložce výslovně stanovil jako možnost odstoupení „*bez uvedení důvodu*“ nebo „*z jakéhokoliv důvodu*“. Stejně tak bude dle rozsudku *Nejvyššího soudu* sp. zn. *21 Cdo 4779/2018*, ze dne 5. 11. 2020 pro rozpor se zákonem neplatné i případné odstoupení zaměstnavatele od konkurenční doložky na základě důvodu, který ponechává „*na volném uvážení zaměstnavatele*“, zda zaměstnanec v zaměstnání u zaměstnavatele (ne)získal informace, které je potřeba chránit konkurenční doložkou.

c) Výpověď ze strany zaměstnance

Právo vypovědět dohodu o konkurenční doložce přiznává ZP v *§ 310 odst. 5* pouze zaměstnanci. Zaměstnanec tak může písemně učinit, pokud mu zaměstnavatel nevyplatil peněžité vyrovnání nebo jeho část do patnácti dnů po uplynutí jeho splatnosti. V *§ 310 odst. 1* je stanoveno, že peněžité vyrovnání je splatné pozadu za měsíční období (tedy prvního dne měsíce následujícího po měsíci, za něj náleží), pokud se smluvní strany nedohodly na jiné době splatnosti. Pokud se tedy zaměstnavatel se zaměstnancem dohodl na jiné době splatnosti, je peněžité vyrovnání splatné dle této dohody. V případě výpovědi konkurenční doložka zani-

ká prvním dnem kalendářního měsíce následujícího po doručení výpovědi dohody o konkurenční doložce zaměstnavateli ²⁾.

U této možnosti ukončení dohody o konkurenční doložce je však nutné upozornit na to, že výpověď dohody o konkurenční doložce ze strany zaměstnance nezanikají jeho nároky vůči zaměstnavateli. Zaměstnanec se může domáhat zaplacení dlužného peněžitého plnění u soudu.

d) Zaplacením smluvní pokuty

Výše bylo zmíněno, že sjednání smluvní pokuty v konkurenční doložce pro případ, že zaměstnanec poruší svůj závazek, je dispozitivním ustanovením – ZP stanovuje její případné sjednání jako možnost. Pokud je však smluvní pokuta sjednána, je nutné dodržet kogentní ustanovení zákona o její výši – sjednaná pokuta musí být přiměřená rozsahu závazku zaměstnance a významu chráněných informací ³⁾. Přiměřenost smluvní pokuty bude nutné vždy posuzovat individuálně v každém konkrétním případě. Zároveň ZP stanovuje, že závazek zaměstnance vůči zaměstnavateli vyplývající z konkurenční doložky zaniká zaplacením smluvní pokuty, jedná se tedy o další způsob ukončení konkurenční doložky.

¹⁾ Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19.2.2016, sp. zn. 21 Cdo 4393/2015, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 7. 7. 2010, sp. zn. 21 Cdo 2362/2009, atd.

²⁾ Bělina, M., Drápal, L. a kol.: Zákoník práce. Komentář. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 1220.

³⁾ § 310 odst. 3 ZP

Celý text článku lze nalézt na
<https://www.epravo.cz/top/clanky/k-moznostem-ukonceni-konkurencni-dolozky-112687.html>
(náhled 23.3. 2021)

2) Policie musí uznávat rovněž elektronickou verzi čestných prohlášení

V rámci kontrol opatření vyplývajících z Usnesení vlády ČR č. 216 ze dne 26. února 2021 informoval náměstek policejního prezidenta Martin Vondrášek mj. o tom, že policie bude vyžadovat, aby příslušné potvrzení (např. o zaměstnání) bylo “na papíře”, nikoli v elektronické podobě. Tuto informaci následně převzala některá média (např. Lidové noviny). Následně došlo ze strany Policie ČR k upřesnění, že elektronická forma (naskenované potvrzení, potvr-

zení s elektronickým podpisem zaměstnavatele) bude uznávána pouze v prvních dnech platnosti opatření.

Po vlně kritiky strážci zákona v úterý 2. března 2021 potvrdili, že budou akceptovat i elektronickou verzi potvrzení, které je ale údajně méně hygienické, než papírové. Policie tak nakonec připustila, že požadavek na papírovou formu je spíše pouhým přáním, které jí sice pravděpodobně usnadní kontrolu, nemá však zákonnou oporu. S některými předpisy je dokonce v přímém rozporu.

V první řadě ustanovení vlády nestanoví požadavek na listinnou podobu dokumentu, a proto je možné se prokázat i potvrzením v elektronické podobě.

Právní podporu tomuto argumentu dává rovněž Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 910/2014 ze dne 23. července 2014 o elektronické identifikaci a službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce na vnitřním trhu a o zrušení směrnice 1999/93/ES (dále jen eIDAS), jehož čl. 46 zaměřený na právní účinky elektronických dokumentů jasně stanoví: „Elektronickému dokumentu nesmí být upírány právní účinky a nesmí být odmítán jako důkaz v soudním a správním řízení pouze z toho důvodu, že má elektronickou podobu.“

Podobnou konstrukci pak obsahuje rovněž § 18 zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, který říká, že úkon provedený oprávněnou osobou prostřednictvím datové schránky má stejné účinky jako úkon učiněný písemně a podepsaný. Možnost využití datových schránek je navíc v rámci nouzového stavu vládou podporována a Usnesení vlády č. 209 opět zprostito podnikatele i fyzické osoby povinnosti úhrady poplatku za poštovní datové zprávy.

S ohledem na vzniklou situaci si lze velmi dobře představit hned několik situací, kdy potvrzení na cestu do místa výkonu práce bude mít právě elektronickou podobu. V souladu se zákonem č. 297/2016 Sb., o službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce, by mělo být plně dostačující prohlášení opatřené kvalifikovaným elektronickým podpisem či kvalifikovanou elektronickou pečetí. Takovým potvrzením může disponovat např. zaměstnanec, který zatím nedorazil do zaměstnání z důvodu časového rozestupu mezi vydáním příslušného usnesení vlády a vlastní cestou. Ta přitom nemusela proběhnout pouze v pondělí 1. března 2021 ráno, ale i kdykoliv během účinnosti opatření, např. při první cestě do zaměstnání z home-office v rámci druhého březnového týdne. Zároveň ne každý má doma tiskárnu. V podobné situaci se mohou ocitnout rovněž podnikatelé, kteří budou potřebovat vycestovat přes hranice okresu kvůli realizaci zakázky. S ohledem na ustanovení čl. 46 eIDAS zároveň není bezpodmínečně nutné, aby potvrzení bylo opatřeno právě zaručeným elektronickým podpisem.

Výše uvedená argumentace by našla uplatnění především v okamžiku, kdy by dotyčnému byla i přes existenci výše uvedeného potvrzení udělena pokuta, s jejímž zaplacením by dotyč-

ný na místě nesouhlasil. Obdobně by šlo postupovat též v případě vzniku škody. Zásady zmíněné v tomto příspěvku, zejm. často opomíjený čl. 46 nařízení eIDAS a průkaznost dokumentů zaslaných datovou schránkou, lze dobře využít i v dalších případech, kdy stát bude trvat na předložení dokumentu v listinné podobě.

Celý text článku lze nalézt na
<https://www.epravo.cz/top/clanky/policie-musi-uznavat-rovnez-elektronickou-verzi-cestnych-prohlaseni-112722.html>
(náhled 23.3. 2021)

V.

Nové právní předpisy

Ve sledovaném období od 27.2 2021 do 22.3. 2021 bylo vydáno celkem 27 předpisů a obdobných závazných aktů českého právního pořádku, z toho 3 sdělení ministerstev a jiných oprávněných orgánů, 0 sdělení úřadů, 1 sdělení Státní volební komise, 0 sdělení Národní rozpočtové rady, 2 nařízení vlády, 13 usnesení vlády, 4 vyhlášky, 2 zákony, 0 úplných znění zákonů, 2 nálezy Ústavního soudu, 0 sdělení Ústavního soudu, 0 ústavních zákonů, 0 usnesení Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR, 0 Rozhodnutí vlády České republiky, 0 Rozhodnutí prezidenta republiky, 0 Rozhodnutí předsedy Senátu Parlamentu České republiky, 0 Zákonné opatření Senátu a 0 Usnesení Poslanecké sněmovny o schválení zákonného opatření Senátu.

Za monitorované období nebyl schválen žádný zásadní právní předpis či novela nebo změna již zásadního právního předpisu existujícího, který by byl stěžejně nápomocen v poradenské činnosti občanských poraden či který by byl výslovně spjat s obvyklými dotazy veřejnosti.

Pozn.) text psaný *zelenou kurzivou* je citace znění ustanovení z právního předpisu nebo výňatek z textu související literatury či výňatek z textu rozhodnutí orgánu anebo upozornění na odkaz ustanovení právního předpisu nebo dotčeného dokumentu

Zpracoval: JUDr. Karel J a r e š

Dne 26. března 2021